

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 29.1.2015
COM(2015) 20 final

2015/0012 (NLE)

Predlog

SKLEP SVETA

**o sklenitvi, v imenu Evropske unije, Konvencije Združenih narodov o preglednosti pri
arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi**

OBRAZLOŽITVENI MEMORANDUM

1. OZADJE PREDLOGA

Spori med vlagatelji in državo se tradicionalno rešujejo na podlagi pravil trgovinske arbitraže, ki ne določajo preglednosti. Večja preglednost pri reševanju sporov med vlagatelji in državo je pomemben cilj, saj javnosti zagotavlja kar najširši dostop do dokumentov in zaslišanj, zainteresiranim stranem pa omogoča, da predložijo svoje pripombe. To je pomembno, saj se reševanje sporov med vlagatelji in državo lahko nanaša na spore, ki sprožajo vprašanja v zvezi z javnimi politikami ali vplivajo na javne finance.

Komisija se je od leta 2010 osredotočala na izboljšanje preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo¹. To je izrecno zahteval Evropski parlament v resoluciji o prihodnji evropski naložbeni politiki². Komisija ni le zagotovila, da bodo prihodnji sporazumi EU določali visoko stopnjo preglednosti, pomembno je prispevala tudi k temu, da je Komisija Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo (UNCITRAL) sprejela globalna pravila o preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo ter razvila mehanizme za uporabo teh izboljšanih pravil o preglednosti za 3 000 obstoječih investicijskih sporazumov. Ta predlog uresničuje cilje politike iz leta 2010 in zahtevo Evropskega parlamenta iz leta 2011, kaže na odločenost Komisije za reformo in izboljšanje celotnega sistema reševanja sporov med vlagatelji in državo ter je oprijemljiv dokaz koristi skupne zunanje naložbene politike EU, brez katere bi bil tak rezultat malo verjeten.

UNCITRAL je 10. julija 2013 sprejel pravila o preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo (v nadaljnjem besedilu: pravila o preglednosti), ki jih je 16. decembra 2013³ potrdila Generalna skupščina Združenih narodov. Ta pravila določajo, da se vsi dokumenti javno objavijo (sklepi sodišča in stališča strank v postopku), da so zaslišanja odprta za javnost in da lahko zainteresirane strani (civilna družba) sodišču predložijo svoja stališča. Pravila določajo ustrezno zaščito zaupnih informacij, ki pa ne presega primerljive zaščite pred domačimi sodišči. Unija bo ta pravila uporabila kot podlago za določbe o preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo v vseh sporazumih, o katerih trenutno potekajo pogajanja, in je ta ali primerljiva pravila že vključila ter jih celo nadgradila v osnutku celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma (CETA) s Kanado in osnutku sporazuma o prosti trgovini med EU in Singapurjem.

Pravila so začela veljati 1. aprila 2014. Samodejno se uporabljajo pri reševanju sporov med vlagatelji in državo, ki nastanejo na podlagi sporazumov, sklenjenih po 1. aprilu 2014, ki se sklicujejo na arbitražna pravila UNCITRAL. Pravila o preglednosti pa se ne uporabljajo za sporazume, sklenjene pred tem datumom. Zaradi zelo velikega števila obstoječih investicijskih sporazumov, sklenjenih pred 1. aprilom 2014, je treba pri teh sporazumih zagotoviti uporabo pravil o preglednosti. Evropska unija je pogodbenica enega takega sporazuma, in sicer Pogodbe o energetski listini, države članice Evropske unije pa so pogodbenice približno 1 400 takih sporazumov s tretjimi državami.

Zato se je Unija skupaj z drugimi članicami UNCITRAL zavzela za pogajanja o večstranski konvenciji, ki bi olajšala uporabo pravil UNCITRAL o preglednosti pri obstoječih investicijskih sporazumih. Svet je 10. februarja 2014 pooblastil Komisijo za pogajanja o taki konvenciji pod okriljem UNCITRAL (v nadaljnjem besedilu: konvencija), Unija, ki jo zastopa Komisija, pa je dejavno sodelovala pri pogajanjih o konvenciji. Pogajanja so se zaključila 9.

¹ Sporočilo Komisije „Za doseg celovite evropske mednarodne naložbene politike“ (COM(2010) 343 final); prizadevanja Komisije glede preglednosti na strani 10.

² Poročilo o prihodnji evropski mednarodni naložbeni politiki (A7-0070/2011), odstavek 31.

³ Resolucija, ki jo je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov 16. decembra 2013, 68. zasedanje.

julija 2014, konvencijo pa je Generalna skupščina Združenih narodov sprejela 10. decembra 2014⁴. Konvencija bo na voljo za podpis 17. marca 2015 v Port Louisu na Mauritiusu, nato pa na sedežu Združenih narodov v New Yorku.

Konvencija se uporablja za investicijske sporazume, sklenjene pred 1. aprilom 2014, in vzpostavlja mehanizem, ki državam in organizacijam za regionalnim gospodarsko povezovanje omogoča, da se medsebojno dogovorijo o uporabi pravil UNCITRAL o preglednosti pri reševanju sporov, ki izhajajo iz investicijskih sporazumov, katerih pogodbenice so. Uniji in državam članicam omogoča, da pristopijo h konvenciji in pravila o preglednosti uporabljajo za svoje obstoječe investicijske sporazume. S podpisom konvencije bi Evropska unija lahko postala pogodbenica te konvencije glede Pogodbe o energetski listini, države članice pa bi lahko postale pogodbenice konvencije glede svojih obstoječih sporazumov. Konvencija določa pristop negativnega seznama, tj. pravila o preglednosti se bodo uporabljala, razen če podpisnica navede določene sporazume, za katere konvencija ne velja, s pridržkom v skladu s členom 3.

V zvezi s Pogodbo o energetski listini bi Evropska unija postala pogodbenica konvencije, da bi razširila področje uporabe pravil o preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo iz Pogodbe o energetski listini, v katerih je Unija tožena stranka, tožeča stranka pa je tretja država, ki ni izključila uporabe konvencije v sporih, ki izhajajo iz Pogodbe o energetski listini.

Ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti člena 207 in členov 63 do 66 v povezavi s členom 3(2), je od začetka veljavnosti Lizbonske pogodbe sklepanje mednarodnih sporazumov na področju tujih naložb del izključne pristojnosti Unije. Komisija meni, da izključna pristojnost Unije za sprejemanje pravno zavezujočih aktov na področju tujih naložb zajema vse zadeve v zvezi s tujimi naložbami (neposredne tuje naložbe in portfeljske naložbe), vključno z zadevami v zvezi s reševanjem investicijskih sporov.

Zato je bila ohranitev veljavnosti dvostranskih investicijskih sporazumov, ki so jih podpisale države članice s tretjimi državami pred 1. decembrom 2009, odobrena na podlagi člena 3 Uredbe (EU) št. 1219/2012 z dne 12. decembra 2012⁵, podpis in sklenitev dvostranskih investicijskih sporazumov med državami članicami in tretjimi državami po 1. decembru 2009 pa je treba odobriti v skladu s členoma 11 ali 12 Uredbe (EU) št. 1219/2012. Podpis in sklenitev te konvencije sta prav tako v izključni pristojnosti Evropske unije, v skladu s členom 2(1) PDEU pa lahko države članice sklenejo pravno zavezujoče akte na tem področju samo s pooblastilom Unije. Zato bi morala Unija pooblastiti države članice, da postanejo pogodbenice konvencije, da se jim omogoči razširitev uporabe pravil o preglednosti na dvostranske investicijske sporazume s tretjimi državami, sklenjene pred 1. aprilom 2014 in ki so še vedno v veljavi v skladu s členom 3 Uredbe (EU) št. 1219/2012. To pooblastilo zajema tudi primere, kadar so države članice kot tožene stranke v skladu s Pogodbo o energetski listini v sporih z vlagatelji iz tretjih držav⁶. Komisija v skladu s ciljem večje preglednosti sistema reševanja sporov med vlagatelji in državo meni, da bi morale države članice zagotoviti uporabo pravil o preglednosti pri vseh navedenih sporazumih, tj. z ratifikacijo konvencije, ne da bi pri katerem od njih izključile njeno uporabo.

⁴ Resolucija A/RES/69/116.

⁵ Uredba (EU) št. 1219/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o prehodnih dogovorih za dvostranske sporazume o naložbah med državami članicami in tretjimi državami (UL L 351, 20.12.2012, str. 40)

⁶ Glej izjavo Evropskih skupnosti Sekretariatu energetske listine v skladu s členom 26(3)(b)(ii) Pogodbe o energetski listini (UL L 69, 9.3.1998, str. 115).

Končno je treba omeniti, da Komisija načrtuje financiranje spletne strani, na kateri bodo objavljeni vsi dokumenti, za katere veljajo pravila o preglednosti.

Komisija v nadaljnjem besedilu prilaga predlog sklepa Sveta o sklenitvi konvencije s strani Evropske unije in pooblastitvi držav članic, da posamično pristopijo h konvenciji.

2. REZULTATI POSVETOVANJ Z ZAINTERESIRANIMI STRANMI IN OCEN UČINKA

Konvencija UNCITRAL o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi omogoča razširitev uporabe pravil UNCITRAL o preglednosti. Pri pogajanjih o konvenciji so sodelovali opazovalci in civilna družba. Imeli so možnost, da izrazijo svoja stališča.

3. PRAVNI ELEMENTI PREDLOGA

Ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti prvega pododstavka člena 207(4) v povezavi s členom 218(6)(a) Pogodbe, Komisija predloži Svetu predlog sklepa o sklenitvi, v imenu Evropske unije, konvencije Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi.

Ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 2(1) Pogodbe, ta predlog vključuje tudi pooblastilo držav članic, da sklenejo konvencijo Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi.

4. PRORAČUNSKE POSLEDICE

Predlog nima proračunskih posledic.

Predlog

SKLEP SVETA

o sklenitvi, v imenu Evropske unije, Konvencije Združenih narodov o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti prvega pododstavka člena 207(4) v povezavi s členom 218(6)(a) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju odobritve Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Po začetku veljavnosti Lizbonske pogodbe so neposredne tuje naložbe vključene v seznam zadev, ki spadajo na področje skupne trgovinske politike. V skladu s členom 3(1)(e) Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: PDEU) ima Evropska unija izključno pristojnost na področju skupne trgovinske politike. Zato lahko samo Unija izdaja zakonodajne in sprejema pravno zavezujoče akte na navedenem področju. Države članice lahko tako ukrepajo same le, če jih Unija za to pooblasti v skladu s členom 2(1) PDEU.
- (2) Poleg tega so v poglavju 4 naslova IV tretjega dela PDEU določena splošna pravila o pretoku kapitala med državami članicami in tretjimi državami, vključno s pretokom kapitala v zvezi z naložbami. Na navedena pravila lahko vplivajo mednarodni sporazumi o tujih naložbah, ki so jih države članice sklenile s tretjimi državami.
- (3) V skladu s Sklepom Sveta [XXX] z dne [...] je bila konvencija Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi podpisana [...] s pridržkom njene poznejše sklenitve.
- (4) Zaželeno je, da se pravila o preglednosti pri reševanju sporov med vlagatelji in državo uporabljajo v največji možni meri. Kar zadeva Evropsko unijo, bi se pravila o preglednosti morala uporabljati za Pogodbo o energetski listini. Zaželeno je, da države članice sklenejo konvencijo in jo uporabljajo za obstoječe dvostranske investicijske sporazume s tretjimi državami.
- (5) Sporazum bi bilo treba odobriti v imenu Evropske unije, države članice pa bi morale biti pooblašene za sklenitev konvencije in njeno uporabo pri obstoječih dvostranskih investicijskih sporazumih s tretjimi državami ter pri sporih iz Pogodbe o energetski listini z vlagatelji iz tretjih držav –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Konvencija o preglednosti pri arbitražnem reševanju sporov med vlagatelji in državo na pogodbeni podlagi, pripravljena pod okriljem Komisije Združenih narodov za mednarodno trgovinsko pravo, se odobri v imenu Unije. Besedilo Sporazuma je priloženo temu sklepu.

Člen 2

Države članice so pooblašene, da posamično sklenejo konvencijo v zvezi s svojimi dvostranskimi investicijskimi sporazumi s tretjimi državami, ki so bili odobreni v skladu z Uredbo (EU) št. 1219/2012 z dne 12. decembra 2012, in v zvezi z morebitno uporabo Pogodbe o energetske listini v sporih med državami članicami in vlagatelji iz tretjih držav, kakor je določeno v okviru Pogodbe o energetske listini⁷.

Člen 3

Predsednik Sveta imenuje osebo, pristojno, da v imenu Evropske unije deponira listino o odobritvi iz člena 7 sporazuma, s čimer bo izraženo soglasje Evropske unije, da jo sporazum zavezuje.

Člen 4

Ta sklep začne veljati [...].

V Bruslju,

*Za Svet
Predsednik*

⁷

Glej izjavo Evropskih skupnosti Sekretariatu energetske listine v skladu s členom 26(3)(b)(ii) Pogodbe o energetske listini (UL L 69, 9.3.1998, str. 115).